

OBEC SLOVENSKEĎĎARMOTY

*Komunitný plán sociálnych služieb
obce SlovenskéĎarmoty*

2024 – 2030

Vypracoval:

Január 2024

Mgr. Denisa Árvayová, MBA
starostka obce

ÚVOD	3
1 ZÁKLADNÉ VYMEDZENIE PROBLEMATIKY	4
1.1 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb v SR	5
1.2 Pôsobnosť obce	5
2 SOCIÁLNO – DEMOGRAFICKÁ ANALÝZA	9
2.1 Základná charakteristika obce	9
2.2 Štruktúra obyvateľstva a jeho demografia	10
2.3 Miera nezamestnanosti obyvateľstva obce	13
2.4 Miera zamestnanosti v obci	15
2.5 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva	16
2.6 Podiel počtu obyvateľov v dôchodcovskom veku	18
2.7 Úroveň príjmov v rámci okresu	20
3 ANALÝZA STAVU POSKYTOVANÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBCI	23
3.1 Uplatňovanie systému osobitného príjemcu	23
3.2 Sociálne poradenstvo	23
3.3 Ostatné služby	24
4 ANALÝZA POŽIADAVIEK PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNEJ SLUŽBY	26
4.1 Cieľové skupiny	26
5 CIELE A PRIORITY KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	30
6 VYHODNOTENIE A PLNENIE KPSS.....	33
ZÁVER	34

PRÍLOHY:

Použitá literatúra

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb – MPSVR SR (2009)
- Komunitné plánovanie sociálnych služieb – PhDr. Woleková, SOCIA (2004)
- PHSR obce Slovenské Ďarmoty
- Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych predpisov
- www.statistics.sk
- Národný strategický referenčný rámec – základný strategický dokument SR, na základe ktorého Slovenská republika môže využívať zdroje z fondov EÚ v programovom období 2007 – 2013 a Partnerská zmluva 2014 - 2020
- Programové vyhlásenie vlády 2012 – 2016
- Revidovaný národný akčný plán
Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015 na roky 2011 – 2015
- Stratégia rozvoja sociálnych služieb Banskobystrického samosprávneho kraja
- Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015

ÚVOD

Dnešná spoločnosť prechádza neustálymi zmenami a vývojovým procesom, ktorý sa zameriava na skvalitnenie života obyvateľov, zapájaním ich samotných do diania a participácií vo veciach verejných. Tak je to i pri komunitnom plánovaní sociálnych služieb v obciach a miestach. Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda, ktorá umožňuje spracovávať rozvojové materiály v oblasti sociálnych služieb verejného života na úrovni obce, mesta i kraja. Pri komunitnom plánovaní je potrebné zväžiť potreby občanov, potreby a možnosti poskytovateľov sociálnych služieb a možnosti tých, ktorí poskytujú zdroje na napĺňanie potrieb komunity.

Stratégia rozvoja sociálnych služieb obce v predpokladanom komunitnom pláne zahŕňa v sebe aktualizáciu kompetencií podľa legislatívy zákona o sociálnych službách, ktorý značne rozširuje pôsobnosť obce a prioritne podporuje rozvoj a zvyšovanie kvality poskytovaných sociálnych služieb, komunitných a terénnych služieb, ale i sociálneho poradenstva, prevencie a krízovej intervencie, či odborného a osobného rastu zamestnancov v sociálnych službách.

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. No a samotným výsledkom tohto plánovania by mali byť odpovede na otázky typu: Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb? Ako už fungujúce a poskytované sociálne služby v obci skvalitniť a aké nové vytvoriť?, či Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť? Preto zmyslom komunitného plánovania najmä v obciach je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným a koordinovaným postupom.

1 Základné vymedzenie problematiky

Sociálne služby sú integrálnou súčasťou verejných služieb a z hľadiska eliminácie sociálnej inklúzie zohrávajú dvojakú úlohu. Na jednej strane predstavujú zdroj pracovných miest a na druhej strane umožňujú pomoc a podporu občanom odkázaným na jednotlivé formy sociálnej pomoci.

Komunita je tvorená ľuďmi, ktorí žijú na jednom mieste, kde vykonávajú každodenné aktivity, majú medzi sebou rôzne sociálne väzby a sú viazaní nielen k sebe navzájom, ale aj k miestu, kde žijú.

Komunitné plánovanie zahŕňa všetko to, čo chceme realizovať, uskutočniť, vytvoriť, zmeniť, rozvíjať, nahrádzať alebo dopĺňať. V oblasti komunitných sociálnych služieb sa plánovanie týka potrieb komunity, ktoré by v sociálnom plánovaní služieb a práce pre danú komunitu nemali chýbať.

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č.448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 a novela zákona č.185/2012 Z.z. čl.V., ktorý nadobudol účinnosť od 29. marca 2012 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby.

MPSVR SR vydalo Národné priority rozvoja sociálnych služieb ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálne technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR, a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť).

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

1.1 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb v SR

Zákon o sociálnych službách Slovenskej republiky, ukladá obciam povinnosť vypracovávať a schvaľovať komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode a dodržiavať právny rámec vychádzajúci z platnej legislatívy.

Sociálnu problematiku rieši najmä nasledujúca legislatíva SR:

- ❖ zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní /živnostenský zákon/ v znení neskorších predpisov;
- ❖ výnos MPSVaR SR z 5.12.2007 č. 29775/2007 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MPSVaR Slovenskej republiky;
- ❖ zákon 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kuratele;
- ❖ zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov - zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa v znení neskorších predpisov;
- ❖ zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov.

1.2. Pôsobnosť obce

Všetky nariadenia, úlohy a kompetencie obce zaoberajúce sa sociálnou problematikou sa riadia zákonnou legislatívou SR no i legislatívou obce.

Ide o:

- ❖ všeobecné záväzné nariadenia obce, ktoré sa týkajú sociálnej problematiky;
- ❖ zásady poskytovania finančnej pomoci.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z.z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy: Podľa § 80 zákona 448/2008 Z.z. – Pôsobnosť obce.

Obec:

- a/ vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- b/ utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,

c/ je správnym orgánom v konaniach o odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, v odkázanosti na opatrovateľskú službu, v odkázanosti na prepravnú službu, a ďalšie,

d/ vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu,

e/ poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie

1. sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízkoprahovom dennom centre;
2. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári ;
3. opatrovateľskej služby;
4. prepravnej služby;
5. odľahčovacej služby;

f/ poskytuje základné sociálne poradenstvo

g/ môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby, podľa § 12 h/ uzatvára zmluvu:

1. o poskytovaní sociálnej služby;
2. o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby;
3. o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom sociálnej služby ktorého zriadila iná obec, alebo vyšší územný celok a ďalšie.

V ustanoveniach § 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní. Podľa § 82 zákona č. 448/2008 Z.z. – Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia:

(1) Obec za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu.

(2) Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

(3) Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia služieb zamestnanosti, poskytovatelia sociálnych služieb a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti.

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

Podľa § 83 zákona č. 448/2008 Z. z. – Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb:

(1) Obec vypracúva komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode, určuje potreby rozvoja sociálnych služieb a určuje personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

(2) Komunitný plán sociálnych služieb a koncepciu rozvoja sociálnych služieb vypracúva obec a samosprávny kraj v spolupráci:

- a) s inými poskytovateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode,
- b) s prijímateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode.

(3) Obec a samosprávny kraj sú povinné predložiť návrh komunitného plánu sociálnych služieb a návrh koncepcie rozvoja sociálnych služieb na verejnú diskusiu.

(4) Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb obsahuje najmä :

- analýzu stavu poskytovaných sociálnych služieb v územnom obvode obce alebo samosprávneho kraja, vrátane vyhodnotenia materiálno-technického vybavenia sociálnych služieb a vzdelanostnej štruktúry zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby,
- analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnej služby a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce alebo samosprávneho kraja na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb a cieľových skupín,
- analýzu sociologických údajov a demografických údajov v územnom obvode obce alebo samosprávneho kraja,
- určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v územnom obvode obce alebo samosprávneho kraja,

- časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb vrátane určenia personálnych podmienok, finančných podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok na ich realizáciu,
- spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb.

(5) Obec a samosprávny kraj zverejňuje komunitný plán sociálnych služieb a koncepciu rozvoja sociálnych služieb vhodným a v mieste obvyklým spôsobom.

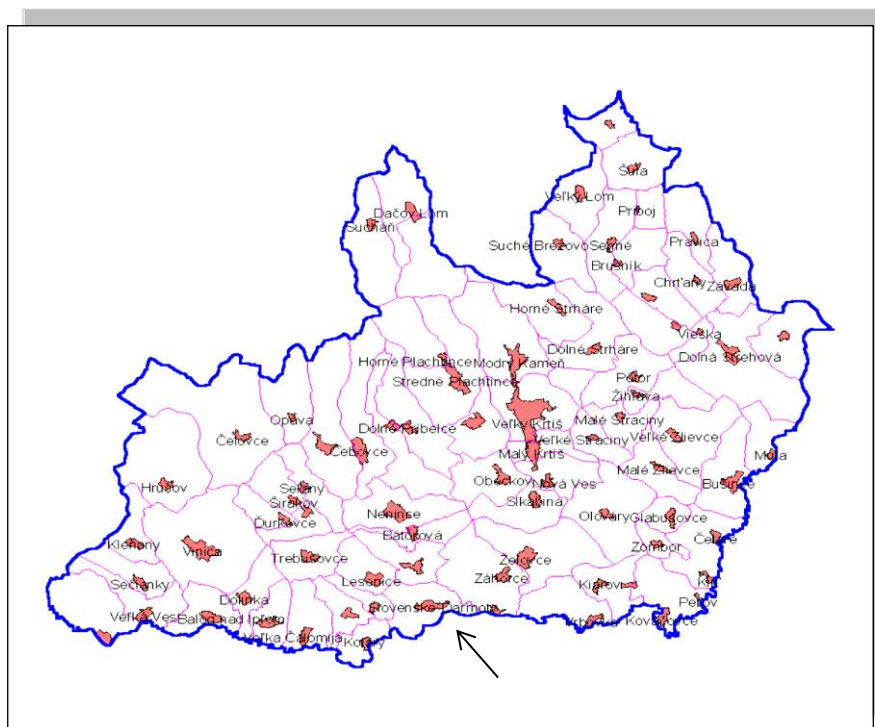
2 Sociálno - demografická analýza

Obec pri vykonávaní vlastnej politiky rozvoja územia a sociálnych služieb sa musí orientovať na svojich obyvateľov, na zisťovanie a uspokojovanie ich potrieb. V takýchto intenciách zisťovania a uspokojovania sociálnych potrieb obyvateľov Slovenských Ďarmôt bolo postupované pri tvorbe tohto komunitného plánu spracovaním sociálno-demografickej analýzy. Sociálna analýza má za cieľ porovnať aktuálny stav sociálnych služieb, ich terajšiu potrebnosť s predpokladanými potrebami v budúcnosti. Analýza vychádza z demografických údajov obce, vekovej štruktúry občanov a dostupných sociálnych ukazovateľov. Výpočet a modelovanie budúcich služieb bolo spracované na základe vyhodnotenia dotazníkov i manuálu „Mini príručka pre Komunitné plánovanie sociálnych služieb“, SOCIA – nadácia na podporu sociálnych zmien, 2004. Demografická analýza má za cieľ skúmať demografické štruktúry populačných skupín vzniknutých členením obyvateľstva podľa rodinného stavu, ekonomickej aktivity, najvyššieho dosiahnutého vzdelania a podobne. Pri tejto analýze sa berú do úvahy i geografické údaje obce to znamená poloha a rozloha obce, celková hustota obyvateľstva, občianska vybavenosť, dostupnosť služieb, celková infraštruktúra, vzdelanosť k potenciálnym zamestnávateľom obyvateľstva.

2.1 Základná charakteristika obce

Obec Slovenské Ďarmoty poskytuje kvalitné a dostupné bývanie pre všetkých občanov, má vybudovanú kompletnú technickú infraštruktúru a ponúka rozmanité možnosti na trávenie voľného času pre všetky vekové skupiny obyvateľstva. Obec Slovenské Ďarmoty aktívne využíva danosti v oblasti cestovného ruchu a podnikania s dôrazom na rozvoj cezhraničnej spolupráce. Voľné objekty a areály sú využívané na podnikateľské účely a poskytujú pracovné príležitosti pre občanov obce.

Obec sa nachádza v južnej časti okresu Veľký Krtíš cca 17 km od okresného sídla. K obci patrí miestna časť Iliášov. Obec vznikla odčlenením časti Újtelep a osád Iliášov a Cerina ležiacich na pravom brehu Ipľa od mesta Balassagyarmat. Zo severu susedí s obcou Opatovská Nová Ves, z východu s obcou Záhorce, zo západu s obcou Koláre a z juhu s maďarským mestom Balassagyarmat, oddelené hraničným prechodom. S okresným mestom sú Slovenské Ďarmoty spojené cestou II. triedy č. 527, ktorá prechádza obcou do Maďarska. Výmera katastrálneho územia je 1004 ha a v r. 2017 mala obec 569 obyvateľov.

Prameň : www.google.sk

Obrázok 1 Poloha obce v rámci okresu

2.2 Štruktúra obyvateľstva a jeho demografia

V obci Slovenské Ďarmoty podľa posledných údajov k 1. 1. 2018 býva 569 obyvateľov. Získané údaje z interných zdrojov obce o vývoji počtu obyvateľov nám ukazujú, že nárast obyvateľstva sa mení rozvojom hospodárstva v regióne a v poslednej dobe je počet obyvateľstva ustálený, alebo sa mení minimálne. Najvyšší nárast počtu obyvateľstva je v roku 2015, kedy sa podarilo dostavať a odovzdať do užívania obecné nájomné byty. Podrobný vývoj obyvateľov obce ukazuje tabuľka č. 1.

Obyvatelia obce: národnostne dominantná - slovenská národnosť 85,82%, ďalej maďarská 10,73 %, česká 0,19 % a iná nezistená 3,26 %. Rómsku komunitu je ťažké štatisticky vykázať, nakoľko sa hlási buď k slovenskej alebo k inej národnosti. Údaj uvedený zo Štatistického úradu, dokument Sčítanie obyvateľov 2011. Obyvatelia obce boli v minulosti prevažne poľnohospodári a remeselníci.

Tabuľka 1 Veková štruktúra obyvateľstva, počet, % zastúpenie a index starnutia

Vek obyvateľov	2015		2016		2017	
	Počet	% zastúpenie	Počet	% zastúpenie	Počet	% zastúpenie
0 - 15	70	12,2	68	12	67	11,7
16 - 25	25	4,3	25	4,4	29	5
26 - 50	183	31,9	183	32,3	188	33
51 - 64	158	27,6	158	27,9	157	27,5
65 - 80	130	22,72	126	22,3	124	21,7
81 - 100	6	1	5	0,8	4	0,7
Spolu	572	x	565	x	569	x
Index starnutia	194,28	x	192,64	x	191,04	x

Prameň : interné zdroje obce, vlastné spracovanie

Vplyv demografického vývoja na vekové zloženie obyvateľstva v sledovaných skupinách sa od celoštátneho priemeru mierne odlišuje. Vekové zloženie obyvateľstva sa za posledných 5 rokov sa zmenilo, proces starnutia sa zintenzívnil. Keď porovnáme vekovú štruktúru obyvateľstva v obci za posledné roky tak vidíme, že obyvateľstvo čo sa týka indexu starnutia hodnotovo mení minimálne, je tam minimálny pokles. Štatistické údaje a hlavne index starnutia nám ukazuje, že za posledné 3 roky z relatívne vyrovnaného podielu obyvateľstva obec postupne začala omladzovať miernym tempom. Ako vidieť z údajov, za posledné roky index starnutia má priaznivejší charakter .

Štruktúra obyvateľstva obce v dôsledku stagnácie počtu obyvateľov predproduktívnom veku oproti nárastu poproduktívny v blízkej budúcnosti prinesie demografický problém prestarnutie obyvateľstva a problém v sociálnej starostlivosti obyvateľstva. V súčasnosti bude ťažké zastaviť trend starnutia populácie v obci. Jediná pomoc by bola nárast počtu obyvateľstva o mladé rodiny.

Index starnutia získame z údajov a to ako podiel počtu obyvateľov nad 65 rokov a počet obyvateľov 0-14 rokov. Výsledok je v percentách.

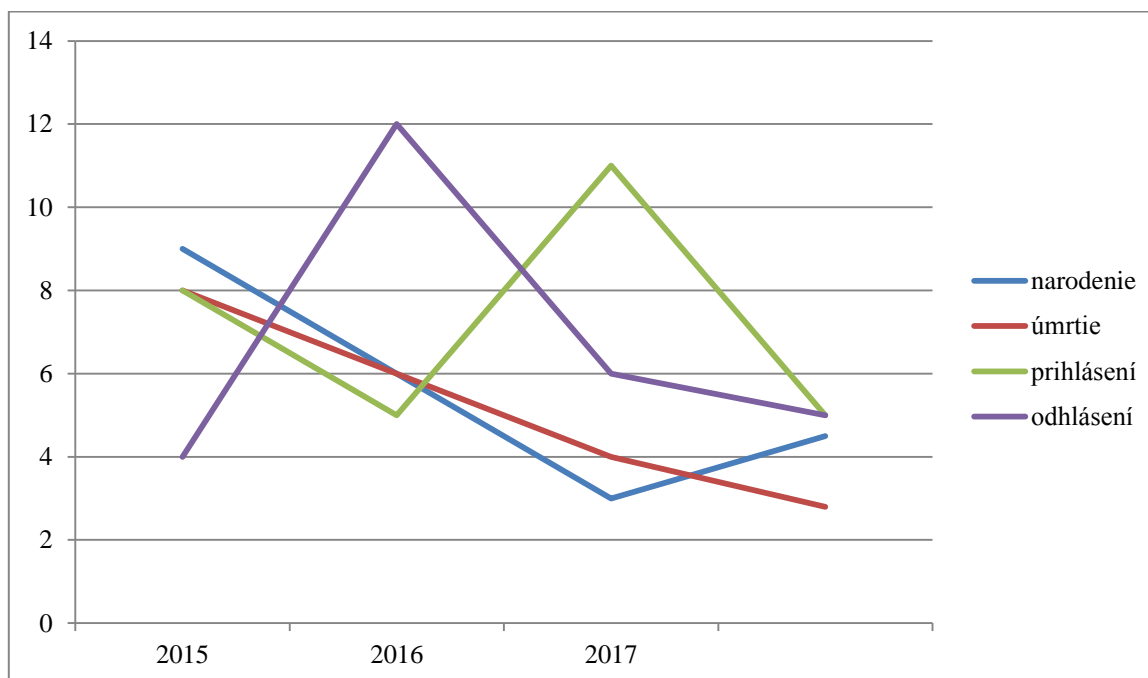
V tabuľke 2 Pohyb obyvateľov si ukážeme presný pohyb, nárast, úbytok obyvateľov v danom roku a dopad na obyvateľov.

Tabuľka 2 Pohyb obyvateľov

Rok	Prirodený prírastok		Migrácia		Celkový prírastok / úbytok
	Narodenie	Úmrtie	Prihlásení	Odhlásení	
2015	9	8	8	4	5
2016	6	6	5	12	-7
2017	3	4	11	6	4

Prameň : interné informácie obce, vlastné spracovanie

Na grafickom zobrazení je znázornený pohyb obyvateľstva v sledovanom období. Najmenej detí sa narodilo v roku 2017, v tomto roku oproti ostatným rokom je zaznamenaný pokles úmrtí. V posledných dvoch rokoch je vysoký pohyb v migrácii. Dôvodom môže byť fakt, nakoľko obec je hraničnou obcou s Maďarskom, migrácia von z obce je dôvodom hľadania zamestnania a migrácia do obce spôsobená vysokým záujmom cudzích štátnych príslušníkov, lacnejšie pozemky, vidiecky charakter, blízkosť štátnej hranice na 100 m. Susedné mesto Balassagyarmat má 30.000 obyvateľov, výborne vybudovanú obchodnú sieť, občiansku infraštruktúru.

Prameň : vlastné spracovanie

Obrázok 2 Demografia obyvateľstva

2.3 Miera nezamestnanosti obyvateľstva obce

V spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Veľký Krtíš, obec Slovenské Ďarmoty organizuje verejnoprospešné práce - menšie obecné služby. Vo väčšine prípadov sa jedná o najodkázanejšie skupiny občanov. Aktivačné práce sa vykonávajú v súlade so zákonom 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti. Zároveň obec podľa zákona 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení má možnosť uzatvárať Dohodu o podmienkach vykonávania menších obecných služieb pre obec s uchádzačmi o zamestnanie, ktorí nespĺňali podmienky na podpísanie dohody s ÚPSVaR. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce. Dlhodobo nezamestnaní občania sa stavajú čoraz väčším problémom. Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrávania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje predčasné ukončenie vzdelania, nevyhovujúca kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácia pracovať, čím sa stavajú neuplatniteľným na trhu práce.

Cieľom je zlepšenie pracovných návykov, zlepšenie životných podmienok znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a zotrvanie v pracovnom procese aj po skončení doby poskytovania príspevku. Obec má záujem pomôcť svojim občanom v hmotnej núdzi zamestnať sa. Pre občana je to okrem finančného aj morálne ocenenie, že je užitočný a má možnosť zaradiť sa do kolektívu. Nezanedbateľná je aj možnosť vylepšiť si rodinný rozpočet. U dlhodobo nezamestnaných klesá s časom aj sebavedomie a tým aj schopnosť prezentovať sa pred potenciálnym zamestnávateľom.

Podprogram Aktivačné služby – Malé obecné služby sa týka aktivít v obci, údržbu verejných priestranstiev, obecných budov, zberu separovaného odpadu v obci, prostredníctvom nezamestnaných občanov pracujúcich v obci v rámci aktivačných prác a zamestnaných v spolupráci s úradom práce. Momentálne táto činnosť je prevádzke s 5 obyvateľmi obce. Financie sú zabezpečené z ÚPSVaR Veľký Krtíš vo výške 120,- EUR mesačne, forma motivačného príspevku. Na dobrovoľných službách sa zúčastňuje 15 obyvateľov.

Proces poklesu nezamestnanosti sa snaží Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny podporovať organizovaním rekvalifikačných kurzov, tak aby spĺňali požiadavky budúcich

zamestnávateľov a zároveň uchádzačov o zamestnanie, ale aj zamestnávateľov motivovať prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce – zákon o službách zamestnanosti.

Percentuálna miera nezamestnanosti sa v rámci sledovaného obdobia mení, v roku 2015 bola 21,1 %, v roku 2016 bola v pomere 25,2 % a v poslednom roku 2017 bola 24,9 %. Minimálny pokles miery nezamestnanosti zapríčinili faktory ako napríklad účasť nezamestnaných, znevýhodnených uchádzačov na Národných projektoch z dielne Ministerstva práce ako sú Šanca v roku 2022, projekt Cesta v roku 2023.

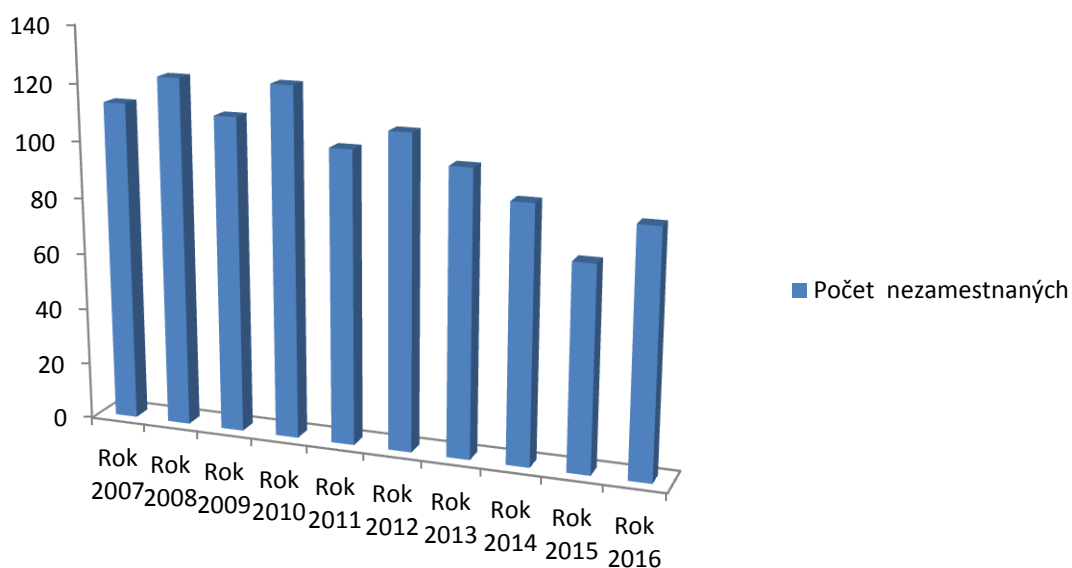
Tabuľka 3 Počet evidovaných nezamestnaných

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Slovenské Ďarmoty	113	123	111	123	103	110	100	90	72	86

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V roku 2006 bolo evidovaných v obci 75 nezamestnaných osôb. Následne začal počet nezamestnaných stúpať až do roku 2010, kedy dosiahol tento počet maximálnu hodnotu – 123 nezamestnaných. Nasledujúce roky boli viac menej vyrovnané a od roku 2013 začal tento počet klesať. V roku 2015 bolo v obci Slovenské Ďarmoty evidovaných 72 nezamestnaných. Toto číslo predstavuje jednoznačne pokles nezamestnaných v obci v dlhodobom sledovaní, čo naznačuje aj graf.

Počet evidovaných nezamestnaných

Prameň: vlastné spracovanie

Obrázok 3 Počet nezamestnaných

2.4 Miera zamestnanosti v obci

Príjmová situácia ekonomicky aktívnych obyvateľov obce sa odvíja od pracovných príležitostí a od ich postavenia na trhu práce. Pokiaľ sú poberateľmi rôznych dávok tak sa nachádzajú na hranici životného minima. Na porovnanie priemerná mesačná nominálna mzda zamestnanca hospodárstva za rok 2014 v SR dosiahla hodnotu 858 EUR. Priemerná mesačná nominálna mzda zamestnanca hospodárstva za rok 2014 v okrese Veľký Krtíš dosiahla hodnotu 690 EUR. Údaje za samotnú obec nie sú dostupné. Štatistický úrad tento údaj sleduje po úroveň okresu.

Tabuľka 4 Počet uchádzačov o zamestnanie, rok 2017

Obec	Celkom			Indisponibilní			Disponibilní			EAO	% miera
	muž	žena	celkom	muž	žena	celkom	muž	žena	celkom		
Slovenské Ďarmoty	46	40	86	5	2	7	41	38	79	345	24,92

Prameň: ÚPSVR Veľký Krtíš, vlastné spracovanie

Podľa získaných údajov v obci Slovenské Ďarmoty najviac uchádzačov o zamestnanie je u mužov, ich počet prevláda aj disponibilite oproti ženám. V tomto roku ekonomicky aktívnych obyvateľov je 345. Vypočítaná miera zamestnanosti je 24,92 %. Mierny nárast miery zamestnanosti ovplyvňuje aj rozrastanie sa priemyselných parkov v okrese Veľký Krtíš a tým aj vytváranie nových pracovných miest.

Pracovné príležitosti – zamestnanosť :

- Obecný úrad – 12 zamestnancov
- COOP Jednota potraviny, spotrebné družstvo – 3 zamestnanci
- Materská škola – 3 zamestnanci
- Slovnaft – čerpacia stanica – 6 zamestnancov
- Š – TEAM – reštaurácia, zmenárenská činnosť, turistická ubytovňa – 6 zamestnancov
- ELMOUR – výroba betónu – 5 zamestnancov
- Pohostinstvá – 15 zamestnancov

- Stávkové kancelárie – 20 zamestnancov
- STK SD – 6 zamestnancov

2.5 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Úroveň vzdelania v obci Slovenské Ďarmoty je pomerne slabá v porovnaní napr. s ostatnými obcami okrese Veľký Krtíš. V skladbe jednotlivých druhov vzdelania vo vysokoškolskom prevláda univerzitné, inžinierske a magisterské vzdelanie. Tento stav vytvára dobrý konkurenčný predpoklad pre sociálno - ekonomický rozvoj obce. Najvyšší podiel vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva majú občania s učňovským vzdelaním, čo sa javí v porovnaní s inými viac rozvinutými regiónmi výhodou pre vytvorenie pracovných miest s potrebou nižšieho stupňa kvalifikácie. Celkovú situáciu v oblasti školstva a vzdelávania možno hodnotiť ako priemernú. Organizácia vyučovania je zabezpečená v dopoludňajšej zmene. Personálne obsadenie škôl a školských zariadení vzhľadom na počet žiakov v jednotlivých triedach základných škôl je na dobrej úrovni. Stav školskej infraštruktúry vzhľadom na rozlohu a počet obyvateľov možno považovať za dobrú. Materiálno - technické vybavenie je na priemernej úrovni. V súčasnej dobe je potrebné uskutočniť modernizáciu vybavenia škôlky. Kapacita školy (MŠ) zodpovedá súčasným potrebám obce. Kapacita materskej škôlky je stanovená na 15 detí, ročne navštevuje ju v priemere 12 detí. Umiestnenie je centralizované skoro do stredu obce.

Obec v roku 2005 zrušila Základnú školu s ročníkmi 1. - 4 . a nadobro dala vyňať zo siete škôl. Budova ZŠ sa dostala do súkromných rúk na podnikateľské účely, ale bohu žiaľ chátra.

Tabuľka 5 Štruktúra vzdelania v obci v roku 2017

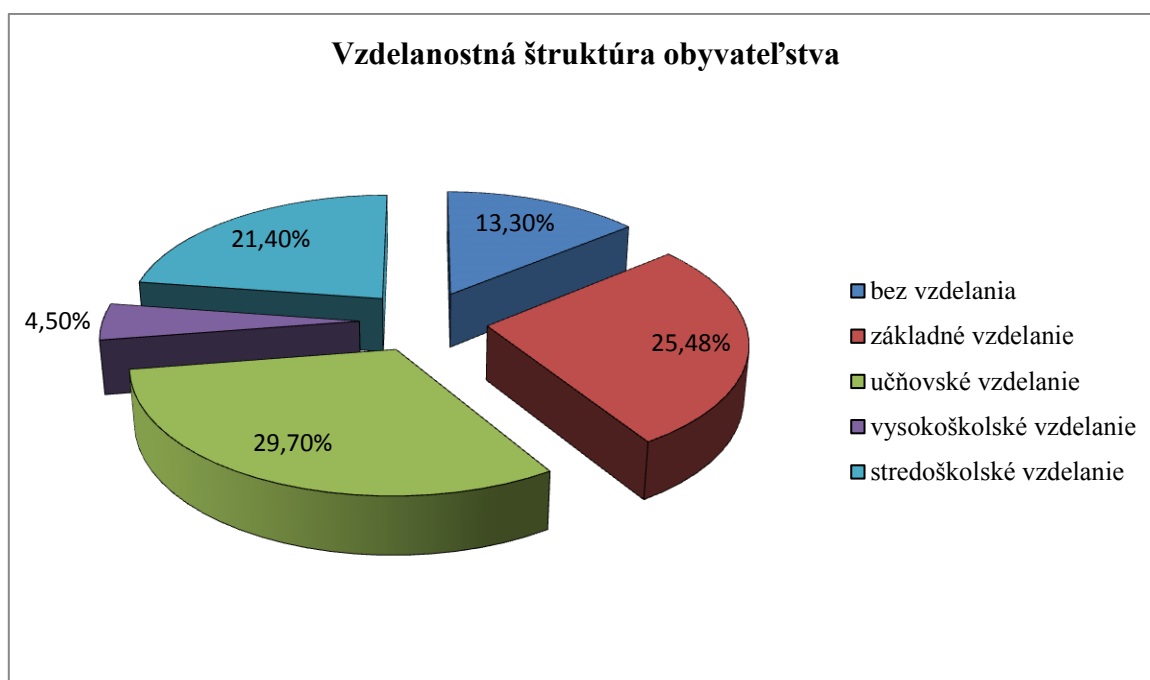
Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Pohlavie		Spolu
	muži	ženy	
Slovenské Ďarmoty			
Základné	59	86	145
Učňovské (bez maturity)	64	43	107
Stredné odborné (bez maturity)	35	27	62
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	10	3	13
Úplné stredné odborné (s maturitou)	41	39	80
Úplné stredné všeobecné	16	13	29
Vyššie odborné vzdelanie	1	4	5
Vysokoškolské bakalárske	3	5	8
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	7	7	14
Vysokoškolské doktorandské	3	1	4
Vysokoškolské spolu	13	13	26
Bez školského vzdelania	39	37	76

Prameň: interné zdroje obce, vlastné spracovanie

V obci je Materská škola, ktorej zriaďovateľom je Obec Slovenské Ďarmoty. Základná škola je od obce najbližšie 7 km v Želovciach, kde deti dochádzajú denne.

Špeciálna základná škola je v obci Veľká Čalomija, 10 km od obce S. Ďarmoty. Sem chodia deti znevýhodneného prostredia, rómske deti. Majú možnosť využiť aj internát so špeciálnou výchovou. V rámci okresu majú možnosť sa vzdelávať v Spojenej škole Modrý Kameň, Strednej odbornej škole vo Veľkom Krtíši a v Želovciach, v Gymnáziu vo Veľkom Krtíši. Stredné školy majú možnosť navštevovať v Balassagyarmat-e, v Maďarsku deti s vyučovacím jazykom maďarským. Jedná sa o troch študentov. V okrese Veľký Krtíš vysoká škola nie je.

Najväčší počet obyvateľov obce má ukončené základné vzdelanie, učňovské vzdelanie a stredné vzdelanie bez maturity. Z celkového počtu obyvateľov tvorí táto skupina 54,86 %. Bez vzdelania je 13,3 % obyvateľstva. Základné vzdelanie má 25,48 % obyvateľov. Stredoškolské s maturitou má 21,4 % obyvateľstva a vysokoškolské 4,5 % obyvateľstva.

Prameň: vlastné spracovanie

Obrázok 4 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva za rok 2017

2.6 Podiel počtu obyvateľov v dôchodcovskom veku

Dôchodcovia, čiže seniori, ľudia poproduktívnom veku tvoria neoddeliteľnú kategóriu skupinu ľudí žijúcich na území danej obce. Sú odkázaní na pomoc od štátu, obce, svojej komunity a blízkych. Prvom rade je to úloha obce v ktorej žijú, je jej povinnosťou zabezpečiť kvalitný život formou pomoci a hlavne poskytovaním služieb. Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácií vyžadujúcej podporu obce a spoločnosti, je možné charakterizovať túto skupinu týmito spoločnými prejavmi:

- predlžovanie individuálneho aj priemerného veku
- nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci
- vdovstvo – skôr, či neskôr strata životného partnera a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny
- stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech aj v prospech

spoločnosti, komunity

Z hľadiska početnosti ide i jedinou sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie obce.

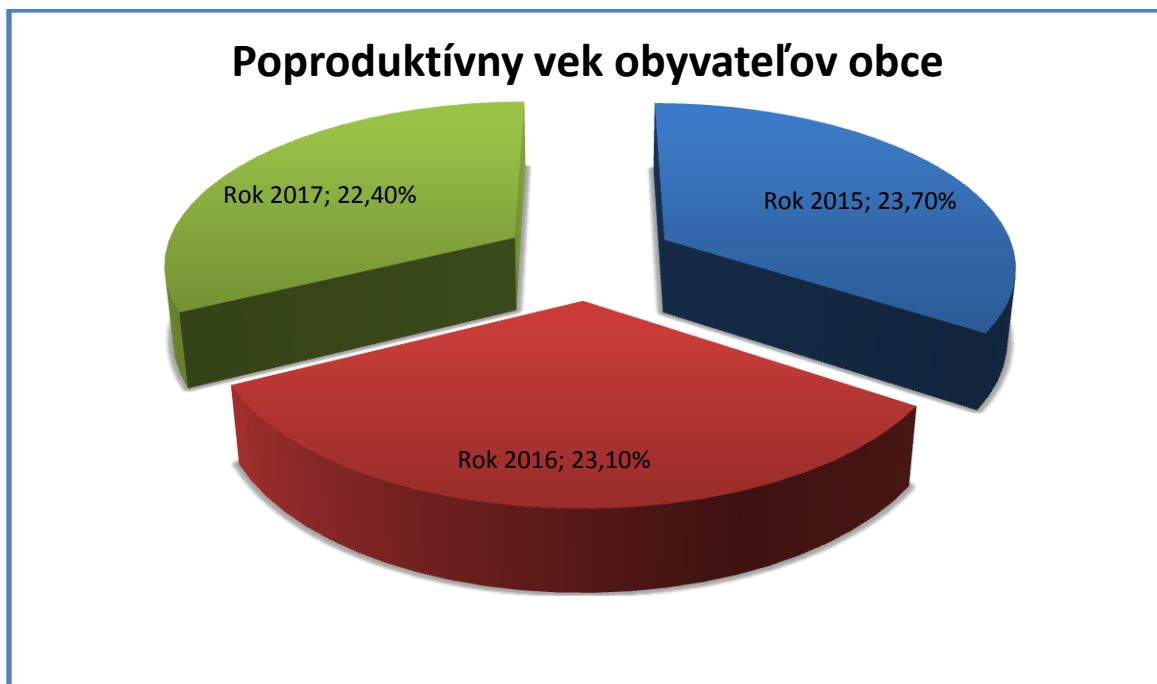
Tabuľka 6 Podiel dôchodcov na počet obyvateľov

Rok	Celkový počet obyvateľov	Predproduktívny vek		Produktívny vek		Poproduktívny vek	
		počet obyvateľov	v %	počet obyvateľov	v %	počet obyvateľov	v %
2015	572	95	16,5	341	59,5	136	23,7
2016	565	93	16,4	341	60,2	131	23,1
2017	569	96	16,7	345	60,5	128	22,4

Prameň: interné zdroje obce, vlastné spracovanie

Občania nad 60 rokov tvoria 22,4 % z celkového počtu obyvateľov, to znamená, že ide o skupinu odkázanú alebo perspektívne odkázanú na sociálne služby, nakoľko ich počet z roka na rok mierne, ale iste narastá a nie stagnuje. Keď porovnáme jednotlivé roky, tak vidíme, že počet ľudí predproduktívneho veku narastá pri celkovom náraste obyvateľstva, ale aj počet poproduktívnych nestagnuje a stále prevyšuje počet predproduktívnych. Podľa prepočtov bude opatrovateľskú službu v blízkej budúcnosti permanentne potrebovať 6 – 8 obyvateľov a umiestnenie v sociálnom zariadení 4 osoby.

Obec v prípade potreby vytvára technické a materiálne podmienky na činnosť Miestnej organizácie Slovenského zväzu zdravotne postihnutých, Klub dôchodcov v obci Slovenské Ďarmoty, ktorý organizuje pre seniorov kultúrno - spoločenské aktivity v obci s finančnou podporou od obce a s jej úzkou spoluprácou. Svojou aktivitou inšpirujú mladšiu generáciu v obci.

Prameň: vlastné spracovanie

Obrázok 5 Poproduktívny vek obyvateľov

2.7 Úroveň príjmov v rámci okresu

Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnancov v okrese Veľký Krtíš bola vo výške 941,- EUR v roku 2017, pričom priemerná výška mzdy mužov 920,- EUR bola a žien 756,- EUR. Presnejšie údaje zisťovania si ukážeme v tabuľke nižšie.

Tabuľka 7 Priemerná mesačná mzda v okrese a v SR

Rok	Mzda v rámci okresu v EUR	Mzda v rámci SR v EUR
2013	781	828
2014	831	853
2015	868	881
2016	867	891
2017	941	957

Prameň: ŠÚ SR 2017, vlastné spracovanie

Priemerná nominálna mesačná mzda v okrese Veľký Krtíš a v SR stúpa. Priemerná nominálna mesačná mzda v rámci okresu je pod priemerom SR. Najvýraznejší rozdiel medzi výškou nominálnej mesačnej mzdy v SR a v okrese bol v roku 2013 o -5,68 %. Čisté výdavky domácností v Banskobystrickom kraji sú dlhodobo nižšie ako v SR. Výdavky na potraviny a nealkoholické nápoje boli v roku 2016 v priemere 80,33 EUR, alkoholické nápoje a tabak 15,57 EUR, odievanie a obuv 25,97 EUR, bývanie, voda, elektrina a iné palivá 76,81 EUR, nábytok, bývanie a bežná údržba bytu 10,12 EUR, zdravotníctvo 10,90 EUR, doprava 21,92 EUR, pošty a telekomunikácie 16,44 EUR, rekreácia a kultúra 17,20 EUR, vzdelávanie 1,31 EUR, hotely, kaviarne a reštaurácie 19,14 EUR, rozličné tovary a služby 22,33 EUR, ostatné výdavky 29,68 EUR. Najväčšiu časť výdavkov obyvatelia v rámci okresu investujú do nákupu potravín a platieb spojených s bývaním.

Tabuľka 8 Rozdiel medzi nominálnou mzdou SR a okresom v %

Roky	2013	2014	2015	2016	2017
	-5,68	-2,93	-1,48	-2,7	-1,68

Prameň : ŠÚ SR, vlastné spracovanie

K dátumu 18. 2. 2018 bolo v okrese Veľký Krtíš celkovo 161 voľných pracovných miest, z toho 1 pracovné miesto vhodné pre absolventa stredného vzdelania s maturitou a 27 pracovných miest pre občanov so zdravotným znevýhodnením. Údaje boli vygenerované na portály www.istp.sk.

SWOT analýza predstavuje nástroj strategického plánovania a používa sa na určenie silných a slabých stránok a na určenie príležitostí a ohrození pre komunitu.

Silné stránky

- záujem obce na poskytovaní a rozširovaní sociálnych služieb;
- dostatok priestorov na poskytovanie nových služieb
- obec disponuje nájomnými bytmi;
- výstavba novej bytovky;
- existencia a fungovanie organizácií a spolkov pre jednotlivé cieľové skupiny;
- existencia školských zariadení;
- skúsenosti obce i ostatných subjektov na jej území s realizáciou projektov v predmetnej oblasti.

Slabé stránky

- nezamestnanosť;
- veľký počet obyvateľov v hmotnej núdzi a dlhodobo nezamestnaných s chýbajúcimi návykmi;
- narastajúci počet obyvateľov so sociálnymi problémami;
- nárast sociálno-patologických javov v obci (drogy, alkohol, gamblerstvo, drobné krádeže, poškodzovanie verejného majetku);
- osamelí obyvatelia v seniorskom veku;
- chýbajúca doplnková sociálna služba ako denný stacionár);
- chýbajúce zariadenie pre trávenie voľného času detí a mládeže, ale i seniorov.
- neschválené, prípadne zrušené projekty a neposkytnutie finančných prostriedkov obci

Príležitosti

- legislatívna i finančná podpora nových foriem sociálnych služieb pre jednotlivé cieľové skupiny;
- využívanie budov patriacich obci pre rozvoj sociálnych služieb,
- budovanie siete sociálnych služieb,
- možnosti cezhraničnej spolupráce cez projekty,
- priestor na ponuky pre neverejných poskytovateľov SS

Ohrozenia

- rozpad spoločenských, komunitných, rodinných vzťahov;
- legislatívne zmeny
 - zákona o soc. službách
- demografická krivka (starnutie)
- odliv mladých z regiónu
 - migrácia kvôli práci
- neochota ľudí spolupracovať a meniť svoju situáciu, pracovať, vzdelávať sa; - predsudky v rodinách, stereotypné vnímanie istých skupín obyvateľstva.

3 ANALÝZA STAVU POSKYTOVANÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBCI.

Aktuálne ako jediný verejný poskytovateľ sociálnych služieb v obci pôsobí práve obec Slovenské Ďarmoty. Od neverejných poskytovateľov sa v obci neposkytujú žiadne sociálne služby. Využívajú ju odkázaní na sociálnu službu. Následne uplatňuje systém osobitného príjemcu, rozvoz stravy ďalej poskytuje v obci sociálne poradenstvo opatrovateľskú službu.

3.1. Uplatňovanie systému osobitného príjemcu

V súlade s platnou legislatívou je obec a jeho výkonný orgán - obecný úrad osobitným príjemcom jednak na dávku v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi (ďalej len dávka v hmotnej núdzi), ako aj na prídavok na dieťa. Prostredníctvom tohto nástroja (dostáva ho ako transfer z úradu práce, sociálnych vecí a rodiny) a regulovania účelovosti výdavkov občanov zaradených do systému osobitného príjemcu plní funkciu dohľadu v problémových rodinách pri odstraňovaní záškoláctva, príp. pri odstraňovaní zanedbávania povinnej výchovy a výživy nezaopatreného dieťaťa zo strany rodiča, ako aj pri dodržiavaní finančnej disciplíny jednotlivcov a rodín pri splácaní poplatkov spojených s bývaním, čím pozitívne ovplyvňuje základné životné podmienky ohrozených skupín obyvateľstva obce a stabilitu rodiny (ide najmä o odvrátenie hrozby deložovania z bytu, príp. iných exekučných konaní).

3.2 Sociálne poradenstvo

– podľa platnej legislatívy na Slovensku spadá občianske poradenstvo pod pojem sociálne poradenstvo resp. základné sociálne poradenstvo. Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o 16 sociálnych službách definuje sociálne poradenstvo ako odbornú činnosť zameranú na pomoc fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii. Na základe zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a zmene a doplnení niektorých zákonov sa sociálne poradenstvo chápe iba ako nástroj na riešenie sociálnej núdze, nie hmotnej núdze. § 30 spomínaného zákona o pomoci v hmotnej núdzi však nevyklučuje sociálne poradenstvo ako jednu z foriem pomoci pri riešení hmotnej núdze. Pri sociálnej núdzi na rozdiel od hmotnej núdze občan prostriedky na riešenie svojej situácie môže mať, ale z rôznych dôvodov ich nevie alebo nemôže využívať. Cieľom sociálneho poradenstva by malo byť poskytovanie základných informácií, ktoré umožňujú orientáciu v možnostiach riešenia situácie, o nárokoch, ktoré vyplývajú z právnych

noriam upravujúcich sociálnu ochranu alebo konkrétna pomoc pri riešení nepriaznivej sociálnej situácie klienta, a to buď zmiernením jej dôsledkov alebo odstránením príčin dôsledkov. Je dôležité motivovať klienta k aktivite a riešeniu svojej situácie vlastným pričinením. O to sa svojou prácou snaží i terénna sociálna pracovníčka obce, ktorá vykonáva túto prácu a o spoluprácu s ňou majú občania čoraz väčší záujem, preto je i snaha o udržanie a poskytovanie tejto služby v obci zaradená do nasledujúceho obdobia v komunitnom pláne sociálnych služieb.

3.3 Ostatné služby

Medzi takéto služby sa radia sociálne služby, ktoré sú poskytované obcou v nadväznej súvislosti so zákonom o sociálnych službách ako napríklad poskytovanie imobilným občanom dôchodkového veku donášku stravy do domácnosti v rámci sociálneho programu obce, poskytovanie jednorazového finančného príspevku pri sanácii rodiny či finančná pomoc vo forme jednorazovej bezúročnej sociálnej pôžičky pre občanov alebo jednorazovej dávky hmotnej núdze v zmysle zákona č.369/1990 o obecnom zriadení. Finančná pomoc jednotlivcom Finančnú pomoc poskytuje samospráva občanom, ktorí sa ocitli v hmotnej, resp. sociálnej núdzi alebo náhlej núdzi, spôsobenej mimoriadnou udalosťou.

K finančnej pomoci patrí:

- ❖ jednorazová dávka v hmotnej núdzi a jednorazový príspevok
- ❖ sociálna pôžička
- ❖ príspevok na stravovanie dôchodcov
- ❖ príspevok na opatrovateľskú službu
- ❖ príspevok na prepravnú službu
- ❖ finančné príspevky na podporu sanácie rodín s dieťaťom v detskom domove
- ❖ príspevok na prevádzku a poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach

Jednorazová dávka v hmotnej núdzi a sociálna pôžička.

Nepriaznivú sociálnu a finančnú situáciu občanov obce pomáha obecná samospráva riešiť poskytnutím bezúročnej sociálnej pôžičky, poskytnutím jednorazových dávok v hmotnej núdzi (v zmysle zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi) alebo jednorazových dávok v náhlej núdzi (v zmysle zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení). Tieto sú použité hlavne na úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie, základné

vybavenie domácností, zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa a na mimoriadne liečebné náklady.

Finančné príspevky na sanáciu rodín

V nadväznosti na platnú právnu úpravu zákonom č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov, poskytuje obec finančné príspevky na sanáciu rodín, ktorých dieťa je umiestnené v detskom domove. Ide o príspevky na dopravu pre rodiča a príspevky na obnovu rodinných a bytových pomerov s cieľom zachovania a úpravy vzťahov v rodine.

4 ANALÝZA POŽIADAVIEK PRÍJMATEĽOV SOCIÁLNEJ SLUŽBY

Výsledky dotazníkového prieskumu Analýza poskytovaných sociálnych služieb obsahuje:

- ❖ identifikáciu skupiny poskytovateľov sociálnych služieb.
- ❖ Štúdium materiálov o poskytovateľoch sociálnych služieb z dostupných zdrojov.
- ❖ Spracovanie výstupov z materiálov a stretnutí.

Spracovaním ankety a podnetov občanov sa v komunitnom pláne sa pri tvorbe priorít a špecifických cieľov zameriame na niekoľko cieľových skupín. V obci tak doplníme už dobre fungujúce sociálne služby a budeme sa snažiť v priebehu časového obdobia naplniť niektoré stanovené priority. Dotazník určený pre občiansku verejnosť obce sa stal základným podkladom k získaniu požiadaviek občanov ako prijímateľov sociálnej služby a jeho výsledky sú spracované v prílohe tohto dokumentu.

Anonymný dotazník obsahoval dve časti:

A časť - základné údaje o respondentovi

B časť- prieskum sociálnych potrieb.

Do prieskumu sa občania obce zapojili buď vyplnením dotazníka v tlačenej forme alebo elektronicky, ktorý bol zverejnený na webovej stránke obce. Na základe jeho vyhodnotenia sme sa zamerali v plánovaní na špecifické cieľové skupiny a ich potrieb / spracované výsledky dotazníkov.

4.1. Cieľové skupiny

Cieľové skupiny tvoria skupiny obyvateľov, ktorí je spojená určitým faktorom. Z pohľadu sociálnej situácie sú to skupiny obyvateľstva nachádzajúce sa v nepriaznivej životnej situácii, krízovej sociálnej situácii sú sociálne vylúčené, alebo sú následkom rôznych faktorov ohrozené sociálnym vylúčením. Na základe východiskovej analýzy, analytických prieskumov, ako aj vo vzťahu k potrebám občanov obce, monitorovaných formou dotazníkového prieskumu, bolo komunitné plánovanie sociálnych služieb v obci Slovenské Ďarmoty

zamerané špecificky na štyri nosné cieľové skupiny občanov obce a to seniori, deti a mládež, občania v riziku sociálneho vylúčenia a občania so zdravotným postihnutím.

A) Seniori:

Keďže starnutie populácie v spoločnosti sa na základe demografických prognóz jednoznačne ukazuje ako neodvratne prebiehajúci proces, je preto nevyhnutné, aby sa táto skupina občanov žijúcich v obci stala predmetom intenzívnejšieho záujmu, prioritne z hľadiska rôznorodej a komplexnej sociálnej starostlivosti. Sociálne zabezpečenie seniorov predstavuje v širšom slova zmysle súbor inštitúcií, zariadení a činností na predchádzanie, zmierňovanie a odstraňovanie ťaživých sociálnych situácií seniorov, ktorí takú pomoc potrebujú. Seniorská problematika si naozaj zaslúhuje, ale bude v budúcich rokoch aj vyžadovať zvýšenú pozornosť. Ide o sociálny jav, ktorý sa v svojej podstate prejavuje všade, avšak nie vždy je možné odhadnúť jeho podstatu, vývoj a s tým spojené problémy. Preto aj nastavenie poskytovania optimálnych sociálnych služieb pre seniorov, prioritne preventívneho charakteru je pomerne zložitá a závisí od finančných možností obce, ale aj od spolupráce zainteresovaných subjektov a samotných seniorov nevynímajúc. I keď v obci fungujú rôzne občianske združenia do aktivít v ktorých sú zapojení i seniori v obci ako Miestna organizácia Slovenského zväzu zdravotne postihnutých či Združenie záhradkárov je táto účasť v nich podmienená členstvom v spoločenstve a činnosť i aktivity vykonávané podľa časového plánovaného harmonogramu. V obci chýba denné centrum pre seniorov, prípadne denný stacionár pre osamelých jedincov či záujmové stredisko pre všetky cieľové skupiny obyvateľstva.

B) Deti a mládež

Druhou skupinou ohrozenia a záujmom komunitného plánovania sú deti a mládež, ale i mladí dospelí v obci, pre ktorých je potrebné nastaviť súbor opatrení na odstránenie, zmiernenie a zamedzenie prehlbovania alebo opakovania porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu a je potrebné poskytnúť pomoc v závislosti od závažnosti situácie, v ktorej sa jednotlivé ohrozené deti a mládež nachádzajú.

Do takejto kategórie patria:

- ❖ dieťa alebo mladiství, ktorí sa dopustili priestupku, trestného činu;

- ❖ dieťa, u ktorého sa pre poruchy správania prejavujú problémy najmä v škole, v skupinách, vo vzťahoch s inými deťmi, rodičmi alebo inými plnoletými fyzickými osobami;
- ❖ dieťa alebo mladiství závislí od drog, alkoholu, hazardných hier, internetu, počítačových hier;
- ❖ deti a mládež v nestabilnom rodinnom prostredí;
- ❖ deti a mládež žijúci v rodinách s nízkou sociálno-ekonomickou úrovňou.

Positívum je, že v obci sú dobre fungujúce Občianske združenia, ktoré v spolupráci s obcou usporadúva akcie pre deti a mládež i širokú verejnosť a zapájaním mládeže a aktivitami sa snažia predchádzať možným problémom, no dobre fungujúce komunitné, prípadne materské centrum s denným 20 režimom, alebo centrum voľného času, by bolo pre obec veľkým prínosom. Dala by sa eliminovať hrozba prejavov patologických javov v dôsledku neorganizovaného voľného času detí a mládeže. Poskytol by sa priestor na stretávanie a odovzdávanie si skúseností a zručností mladým mamičkám, ale i ostatným skupinám obyvateľstva podľa záujmu a potreby organizovaním tematických stretnutí, preventívnymi programami, praktickými ukážkami a pod.

C) Občania v riziku sociálneho vylúčenia.

Do tejto skupiny patria občania z kategórie dlhodobo nezamestnaných, marginalizovaných rómskych komunit, rodiny ktoré z titulu funkčnosti môžeme označiť za disfunkčnú – problémovú, prípadne rodiny neúplné, osamelí rodičia s ekonomickými problémami, no spadajú sem i občania, ktorých sa dotýkajú sociálno-patologické javy ako závislosti či už látkové alebo nelátkové, ktoré sa čoraz viac rozmáhajú. Včasnou prevenciou a dostatkom informácií sa občania v ohrození sociálneho rizika dokážu lepšie a rýchlejšie adaptovať a vysporiadať so vzniknutou situáciou. Identifikáciou a elimináciou problému sa vedia opäť zaradiť do spoločnosti, preto v prostredí komunity ľudí s podobnými problémami by nachádzali možné riešenia svojich životných situácií, čo je tiež jedným z čiastkových cieľov nášho plánu.

Poslednou skupinou v záujme riešenia sociálnej situácie je skupina občanov obce s ťažkým zdravotným postihnutím.

D) Občania so zdravotným postihnutím

Sú to obyvatelia obce, ktorí sa ocitli v nepriaznivej alebo krízovej sociálnej situácii, na základe lekárskeho posudku vypracovaného posudkovým lekárom a sú odkázaní na poskytnutie sociálnej služby. Sú to aj zdravotne postihnutí občania, ktorí prostredníctvom svojich zástupcov požadujú od samosprávy naplnenie svojich potrieb v súlade s princípom rovnakého zaobchádzania.

Patria sem:

- ❖ osoby so zdravotným postihnutím
- ❖ osoby so zdravotným oslabením
- ❖ ľudia bezprostredne ohrození zdravotným postihnutím

Na základe takto vyprofilovaných cieľových skupín sme stanovili i ciele a priority komunitného plánu sociálnych služieb pri ktorom nám pomohla i SWOT analýza .

5 CIELE A PRIORITY KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Hlavným cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je rozšírenie už fungujúcich sociálnych služieb v obci doplnením o služby, ktoré sú aktuálny dopytom zo strany obyvateľstva i prioritou v rámci rozvoja obce so zameraním sa na cieľové skupiny, ktorý dopĺňa celkový rozvojový plán obce, v ktorom sú už zahrnuté projekty spadajúce do sociálnej oblasti. Sú to plánované rekonštrukcie športovo relaxačného centra, ktorý slúži širokej verejnosti či komplexná rekonštrukcia kultúrneho domu a za zmienku určite stojí i plánovaná výstavba nových nájomných bytov v obci, ktorá bude realizovaná v priebehu blízkej budúcnosti. V nadväznosti s prioritami v rozvoji pláne obce sme stanovili priority KPSS, ktorí ho dopĺňa na roky 2024 - 2030 nasledovne:

PRIORITA č.1:

Podpora rozvoja ambulantných a pobytových sociálnych služieb v obci pre seniorov.

CIEĽ :

Snaha o vybudovanie zariadenia pre seniorov, kde im budú poskytované ambulantné služby s denným pobytom v komunitnom prostredí, umožňujúce rozvíjať rodinné a spoločenské vzťahy a jeho zaradenie do spoločenského a pracovného života vybudovaním denného stacionára. A snaha o vybudovanie pobytového zariadenia s ubytovacou kapacitou max. 20-40 ubytovací jednotiek pre osamelých občanov, ktorí sa rozhodnú stráviť jeseň života v prostredí komunity (využitie budovy bývalého SŠM). Pokúsiť sa o postupnú deinštitucionalizáciu sociálnych služieb s prihliadnutím na individuálne potreby a schopnosti klienta. Aktivitou pri naplnení tohto cieľa bude i podpora komunitnej rehabilitácie pri poskytovaní ambulantných a pobytových sociálnych služieb s cieľom zapojenia viacerých subjektov (obec, rodina, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, vzdelávacie inštitúcie) a obnovy alebo rozvoja schopností klienta. Podpora aktivít zdravého starnutia seniorov, predĺženie ich sebestačnosti a psychickej sviežosti v starobe.

Časový harmonogram: rozpätie piatich rokov obdobie 2024-2030

Materiálno-finančné zabezpečene: vlastné zdroje z rozpočtu obce, využitie grantov a projektov Európskych štrukturálnych a investičných fondov.

PRIORITA č. 2:

Vytvorenie terénnych služieb ohrozeným skupinám

CIEL:

Podpora pri snahách trvalého poskytovania terénnej sociálnej práce v obci. Podpora samostatnosti, nezávislosti a sebestačnosti prijímateľov služby v prirodzenom rodinnom prostredí, posilňovanie a zmocňovanie ich samotných pri riešení vzniknutých problémových situácií.

Aktivita: Poskytovanie poradenstva a podpory pri eliminácii a odstraňovaní problému a pri opätovnom začleňovaní sa do spoločnosti cez usporadúvanie burze práce v spolupráci s UPSVaR Veľký Krtíš, prípadne aktivitami na nácvik pracovných zručností v spolupráci i s inými inštitúciami, vytvorenie Sociálneho podniku v obci.

Časový harmonogram: obdobie 2024-2030

Materiálno-finančné zabezpečené: spoluúčasť obce z rozpočtu a využitie grantov poskytovaných MPSVaR slovenskej republiky, Akčný plán pre najmenej rozvinuté okresy – regionálny príspevok.

PRIORITA č. 3:

Podpora a snaha o vybudovanie a zriadenie spoločenského centra záujmu pre deti a mládež i ostatné cieľové skupiny.

CIEL:

Vypracovať návrhy na zriadenie centra – strediska záujmovej činnosti nie len pre deti a mládež s materiálno-technickým vybavením za pomoci a s využitím verejných finančných zdrojov cez realizáciu a účasť obce na projektoch Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny, ale i Ministerstva školstva vedy výskumu a športu, Športová akadémia mládeže..

Aktivita:

Podporiť a uskutočňovať programy zamerané na preventívne programy pre deti a mládež, pripravovať a realizovať programy zamerané na vzdelávanie obyvateľstva ako besedy a semináre i aktivity zamerané i na mladých dospelých v rámci poradenstva zamestnanosti či programy na súdržnosť a funkčnosť rodiny, podporovať rozvoj športových aktivít, podporovať komunitné stretávanie a odovzdávanie si vedomostí a skúseností i praktickými

ukázkami, zorganizovanie workshopov, podpora spoločných záujmov mladých matiek a iné.

Časový harmonogram:

priebežne počas trvania KPSS

Materiálno-finančné zabezpečené:

využitie grantov a projektov Európskych štrukturálnych a investičných fondov, Regionálny príspevok.

6 VYHODNOCOVANIE A PLNENIE KPSS

Vyhodnocovanie plnenia stanovených cieľov a aktivít Komunitného plánu sociálnych služieb bude vykonávané priebežne 1x ročne predložením monitorovacej správy na rokovaní Obecného zastupiteľstva sociálnou komisiou. Výstupy monitoringu budú predložené verejnosti zverejnením v obvyklej forme. KPSS je záväzným pri tvorbe rozpočtu obce a jeho aktivity budú doň premietnuté. Po jeho schválení je základným rozvojovým dokumentom pre obec, ktorého aktivity obec priamo realizuje alebo vytvára podmienky na ich realizáciu. Je to zároveň rozvojový usmerňujúci dokument pre všetky subjekty realizujúce aktivity na území obce, alebo subjekty, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho rozvoja, napr. podnikateľské odborné organizácie, štátne orgány, mimovládne organizácie. Za monitoring naplňania priorít KPSS bude zodpovedať obec Slovenské Ďarmoty – starosta obce a obecné zastupiteľstvo. Nakoľko KPSS je otvoreným dokumentom, preto je ho možné pravidelne aktualizovať. Jeho aktualizácia sa bude vykonávať vždy, pri vzniku objektívnych potrieb zo strany poskytovateľa alebo prijímateľa a potreby, ktorá bude vyvolaná zmenou rozhodujúcich špecifických miestnych podmienok alebo zmenou legislatívy SR.

Ešte pár riadkov na záver. Snahou obce je vždy včas a podľa reálnych možností reagovať na vzniknuté situácie a dopyt po službách zo strany občanov v snahe vychádzať v ústrety a snažiť sa vyhovieť ich požiadavkám a podať pomocnú ruku v čase vzniknutého problému. Nie vždy je to, ale zo strany obce možné. Zväčša to vyžaduje veľa energie, práce a času, ale hlavne finančných zdrojov a mnohé závislí i od ponúkaných možností a naplnenia stanovených podmienok s uplatnením všetkých zákonov a aktuálne platnej legislatívy.

Obec ako verejný poskytovateľ, má preto i KPSS koncipovaný v zmysle platnej legislatívy SR a v mnohom je závislý od ponúk zo strany verejných výziev štátnych orgánov, nastavených podmienok v ich účasti, ale hlavne od finančného krytia z dôvodu obmedzenia vlastných zdrojov finančného rozpočtu obce a ten sa dotýka i plánovaných výstavieb či rekonštrukcií budov a poskytovania sociálnych služieb, no veríme že v priebehu času sa stanovené priority a plány stanú skutočnou realitou. V súvislosti s tým majú dvere otvorené i neverejní poskytovatelia SS ako Občianske združenia či registrovaný partneri a poskytovatelia sociálnych služieb, ktorí by chceli tieto služby prevádzkovať v našej obci byť ak prospešní širokej verejnosti.

Záver

Komunitný plán sociálnych služieb obce Slovenské Ďarmoty na obdobie rokov 2024 -2030 je výsledkom spolupráce obce ako poskytovateľa sociálnych služieb, ale i samotných obyvateľov. Je to výsledok celého procesu prípravy, spracovania dokumentu a následného verejného prerokovania. Veríme, že tento dokument bude podkladom ďalšieho prospešného rozvoja našej obce a zvyšovania kvality života jeho obyvateľov a pomôže zabezpečiť práva občanov na sociálne služby, zvýšiť ich kvalitu a dostupnosť pre všetkých bez sociálneho vylúčenia, vytvoriť koordinovanú a účinnú sociálnu sieť pre všetky skupiny obyvateľstva tak, aby sa naplnili všetky naše spoločné ciele.

Dokument bol prerokovaný a schválený Obecným zastupiteľstvom obce Slovenské Ďarmoty

dňa: **07. 03. 2024**

Uznesenie č. : **6/2024**

Mgr. Denisa Árvayová, MBA
starostka obce